

Maciej Krużewski, Andrzej Potoczek

ZADANIA SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA NA RZECZ ROZWOJU INNOWACJI

Jednym ze znaczących zadań Samorządu Województwa jest wspieranie rozwoju potencjału innowacyjnego regionu poprzez tworzenie ku temu warunków społecznych, organizacyjnych a także udzielanie i koordynowanie wsparcia finansowego.

Takie też założenia zostały przyjęte w obowiązującej Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego gdzie, jako jeden z priorytetów określono podnoszenie poziomu wykształcenia, rozwój wiedzy i innowacji, jako czynników wpływających na poziom konkurencyjności regionu.

Uszczegółowienie tego celu zostało zawarte w Regionalnej Strategii Innowacji, która została przyjęta przez Sejmik Województwa w 2001 roku, jako pierwszy tego typu dokument strategiczny w skali kraju. Stworzyło to podstawę dla współpracy ze środowiskiem naukowym oraz sferą gospodarki w zakresie organizacyjnym, merytorycznym i finansowym w odniesieniu do procesu naukowo-badawczego, istotnego z punktu widzenia rozwoju regionu.

Podjęcie takie wynika z przekonania, że wzrost konkurencyjności gospodarki odbywa się w dużej mierze poprzez promowanie jej innowacyjności oraz tworzenie regionalnych strategii i systemów innowacji. Poziom regionalny odgrywa w tym zakresie szczególną rolę, gdyż wzrasta znaczenie regionów w kształtowaniu życia społeczno - polityczno-gospodarczego. Regiony programują i realizują poprzez regionalne strategie innowacji własne polityki rozwoju oraz tworzą instytucje stanowiące platformy współpracy różnych aktorów w regionie. Współcześnie region musi być zdolny do tworzenia systemu innowacji jak też kształtowania z pozostałymi uczestnikami procesu rozwojowego nowych rozwiązań.

Warunkiem uczestniczenia we współczesnych globalnych procesach rozwoju jest aktywne tworzenie procesu innowacyjnego, rozumianego, jako działanie mające na celu osiągnięcie nowej przewagi konkurencyjnej. Współczesne innowacje nabierają cech procesu sieciowego i zintegrowanego. Problem znaczenia innowacji w rozwoju regionalnym to kwestia aktywności aktorów procesu rozwojowego, a rolę inicjatora i koordynatora może i powinien odgrywać tutaj sektor publiczny, w tym regionalna władza samorządowa.

We współczesnej gospodarce regiony stają się ważną areną procesów wytwarzania i transmisji innowacji oraz głównymi aktorami przestrzeni innowacyjnej. Władze regionalne powinny odgrywać rolę koordynatora procesów gospodarczych oraz budować regionalne strategie rozwoju gospodarki, edukacji, badań naukowych i wdrożeń, transferu innowacji i zaawansowanych technologii. Wypełnianie funkcji przez samorządy województw wymaga, poza silną pozycją ustrojową i przywództwem politycznym, także zaplecza merytorycznego wyspecjalizowanego w badaniach regionalnych, monitorowania procesów rozwojowych, prognozowania szans i zagrożeń oraz wykorzystania wszystkich dostępnych przewag konkurencyjnych, specyficznych dla danego regionu. Wydaje się, że warunkiem koniecznym do budowy sprawnie działającego regionalnego systemu innowacji musi być zdolność do współdziałania pomiędzy sferą nauki, administracji i gospodarki a także odpowiednie przywództwo polityczne i odpowiednio skonstruowane zaplecze merytoryczne. Naturalnym

liderem do budowania regionalnej strategii innowacji powinny być władze regionalne, upoważnione do stosownych działań wspierane przez zaplecze naukowo-badawcze, jakie mogą stanowić porozumienia lub konsorcja istniejących w danym regionie uczelni i instytucji naukowo-badawczych.

Regionalny system innowacji wyróżnia funkcja celu, którym jest rozwój przedsiębiorczości i innowacji w regionie, tak, aby osiągnąć trwałą pozycję konkurencyjną. Cel ten może wynikać także z potrzeby restrukturyzacji i transformacji regionu. Regionalny system innowacji nie będąc systemem autonomicznym wymaga współdziałania i wsparcia ze strony wielu podmiotów regionalnych. W polskich warunkach system ten powinien być bardziej nastawiony na tworzenie popytu na nowoczesne rozwiązania, natomiast tworzeniem warunków dla wzrostu podaży innowacyjnych rozwiązań powinien się zająć rząd i instytucje centralne. Regionalny system innowacji jest strukturą sieciową i wiąże on naukę, przemysł, przedsiębiorczość, administrację publiczną i kapitał. Ważna jest tutaj aktywność wszystkich partnerów, co gwarantuje osiągnięcie sukcesu w zakresie inicjowania rozwiązań i wdrożeń.

W procesie kreowania nowych wartości takich jak innowacyjność ważną rolę odgrywa terytorium, rozpatrywane w kategoriach zamieszkałej na danym obszarze społeczności powiązanej gęstymi sieciami współzależności. Zasadne, zatem staje się wypracowanie koncepcji rozwoju, związanej z tzw. nowoczesnym regionalizmem, opartym na kulturowym dziedzictwie i tożsamości społeczności lokalnej, wzbogacanej nowymi wartościami i wyzwaniem współczesności, co pozwala na współtworzenie nowej rzeczywistości gospodarczej.

Podejmując wysiłek na rzecz kreowania i stymulowania rozwoju należy brać pod uwagę przyszłe oczekiwania i potrzeby a także stan wyjściowy, warunki o charakterze wewnętrznym i zewnętrznym jak też możliwości finansowe.

Istniejący w regionie potencjał naukowy i badawczy a także jego ścisłe powiązania ze sferą społeczno-gospodarczą stanowi niezwykle ważny instrument wspierania rozwoju.

Stąd stałe zainteresowanie Samorządu Województwa tworzeniem odpowiednich warunków współdziałania z ośrodkami akademickimi i instytucjami działającymi na terenie Województwa. Pozwoli to, odpowiedzieć na pytanie, – jakimi działaniami możemy doprowadzić do optymalnego powiązania potencjału naukowo-badawczego, którym dysponujemy województwie, ze sferą produkcyjną. Wychodzimy, bowiem z założenia, iż występowanie silnie rozwiniętej sfery badawczo-rozwojowej i sieciowego charakteru powiązań między podmiotami, to jedno z najistotniejszych uwarunkowań wpływających na poziom konkurencyjności i innowacyjności.

Dla zrealizowania tak zarysowanego celu konieczne jest stworzenie kompleksowego systemu finansowania przedsięwzięć naukowo-badawczych na poziomie regionu.

Samorząd Województwa posiada tutaj do dyspozycji stosunkowo niewielkie środki własne oraz środki zewnętrzne. Współdziałając ze środowiskiem naukowym Samorząd Województwa dokonuje podziału środków przeznaczonych na wspieranie działań związanych w sposób pośredni i bezpośredni z rozwojem badań naukowych oraz dydaktyką szkół wyższych.

Dzięki temu województwo kujawsko-pomorskie przestaje być utopijnym regionem wiedzy, o czym świadczą inicjatywy samorządowe podejmowane na rzecz środowiska naukowego, jak też tworzenie optymalnych warunków dla budowy systemu innowacyjności, wzmacniającego potencjał innowacyjny województwa.. Umożliwi to racjonalne wykorzystanie zasobów intelektualnych, organizacyjnych i finansowych regionu, jak też wykorzystanie nowoczesnych technik przepływu informacji.

Istotnym elementem warunkującym rozwój społeczno-gospodarczy w oparciu o potencjał innowacyjny jest systematyczna analiza oraz przewidywanie kierunków rozwoju regionu, z uwzględnieniem istniejących i potencjalnych uwarunkowań.

Warunkiem koniecznym dla przyswojenia nowych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych jest posiadanie odpowiedniej liczby wysoko wykwalifikowanych kadr. Regionalna Strategia Innowacji woj. kujawsko - pomorskiego, jako priorytetowe działania wskazuje rozwój gospodarki opartej na wiedzy i rozwój społeczeństwa informacyjnego. Budowa społeczeństwa opartego na wiedzy zakłada wyposażenie mieszkańców w określone przymioty charakterystyczne dla takiego społeczeństwa. Wymaga to przestawienia systemu edukacyjnego na kształcenie człowieka zdolnego do funkcjonowania w coraz bardziej z informatyzowanym otoczeniu, dysponującego umiejętnościami kreowania informacji i wiedzy i zdolnościami ich wykorzystywania, przygotowanego do posługiwania się nowoczesnymi technikami w procesie kształcenia i aktywności zawodowej.

Należy przyjąć, że podstawowe znaczenie dla wzrostu innowacyjności województwa i jego gospodarki posiada sfera nauki. Jednocześnie potencjał naukowo-badawczy i edukacyjny regionu stanowi podstawę procesów podnoszenia poziomu, jakości życia mieszkańców a związki nauki z gospodarką wywierają istotny wpływ na wdrażanie postępu techniczno-technologicznego, organizacyjnego i ekonomicznego.

W związku z tym zasadnym wydaje się zwrócenie uwagi na potrzebę systemowych rozwiązań w zakresie finansowania badań naukowych na poziomie regionu w celu uzyskania istotnego wsparcia w procesie badania jego potencjału konkurencyjnego.

Wspieranie działań na rzecz nauki pozwala na upowszechnienie jej wyników oraz wdrożenie do praktyki. Kreując rozwiązania w zakresie kryteriów oraz form i metod finansowania nauki w regionie niezbędne jest dokonanie analizy istniejącego potencjału naukowo-badawczego pod kątem potrzeb regionu, przeznaczenie zapotrzebowania podmiotów gospodarczych na efekty pracy środowisk naukowych, a także możliwości w zakresie dostępnych form współpracy pomiędzy ośrodkami naukowo-badawczymi i podmiotami gospodarczymi.

Konkurencyjność, jako czynnik procesu rozwoju regionu wymaga wypracowania różnorodnych form aktywności, a także skonkretyzowania proponowanych w przyszłości działań. Odnosi się to także do aktywności sfery badawczo-rozwojowej i źródeł jej finansowania z poziomu regionu. Istotnym czynnikiem będzie tutaj wizerunek partnerów uczestniczących w procesie rozwoju kreowanym przez nich samych, dzięki własnej aktywności, przedsiębiorczości oraz poczuciu współodpowiedzialności za rozwój regionu.

Ważne jest także zbudowanie konsensusu w regionie, niezbędne dla skonsolidowania działań i inicjatyw podejmowanych na rzecz budowy i doskonalenia systemu innowacyjnego. Skuteczność w tym obszarze zależy bowiem od harmonizacji działań wielu podmiotów oraz budowania porozumienia środowisk naukowych, gospodarczych i samorządowych.

Wprowadź zadania z zakresu działań związanych z inicjowaniem i koordynowaniem rozwoju należą do samorządu województwa, który tworzy możliwości oraz wskazuje na szanse prowadzenia związanych z tym przedsięwzięć, to jednak nie zwalnia od przedsiębiorczych i innowacyjnych postaw wszystkich uczestników lokalnego i regionalnego życia społeczno – gospodarczego. W szczególności odnosi się to do uczelni wyższych i jednostek naukowo-badawczych, które powinny stać się bazą dla aktywności i innowacyjności gospodarki regionu.

Współczesny samorząd terytorialny stoi przed nowymi wyzwaniami, bowiem kreowanie warunków do trwałego dynamicznego i innowacyjnego rozwoju lokalnej i regionalnej gospodarki wymaga wypracowania optymalnych sposobów przezwycięzania barier rozwoju już istniejących oraz minimalizowania niebezpieczeństwa ich wystąpienia w przyszłości.

Potencjał innowacyjny i otwartość na innowacje władz lokalnych i regionalnych wymaga między innymi oceny stanu wiedzy i umiejętności pracowników administracji w tym zakresie. Poziom wiedzy i umiejętności w sposób bezpośredni wpływa na jakość relacji z otoczeniem szczególnie ze względu na fakt bezpośredniego świadczenia usług przez organizacje sektora publicznego. Główne aspekty oceny potencjału innowacyjnego w administracji publicznej koncentrują się wokół zagadnień: doskonałości w świadczeniu usług, otwartości na zmiany, inspirowanie zmian, zarządzanie zmianą, umiejętności działania w istniejących realiach prawnych i regulacyjnych, umiejętności komunikowania się oraz osiągnięcia celów. Wykorzystanie nowoczesnych koncepcji zarządzania pozwoli na zbudowanie nowej jakości zarządzania organizacjami publicznymi. Rozpoznanie innowacyjnych metod zarządzania rozwojem lokalnym i regionalnym w bezpośredni sposób wpływają na podniesienie poziomu konkurencyjności oraz poprawia skuteczność osiągnięcia celów polityki rozwoju.

Konkurencyjność gospodarki jest silnie uwarunkowana jej innowacyjnością. Przez innowacyjność gospodarki należy rozumieć zdolność i motywację przedsiębiorstw do ustawicznego poszukiwania i wykorzystywania w praktyce wyników prac badawczych i rozwojowych, nowych koncepcji, pomysłów i wynalazków. Innowacyjność, oznacza również doskonalenie i rozwój istniejących technologii produkcyjnych, eksploatacyjnych i dotyczących sfery usług a także wprowadzanie nowych rozwiązań w organizacji i zarządzaniu oraz doskonalenie i rozwój infrastruktury technicznej służącej zaspokajaniu potrzeb społecznych oraz podnoszeniu poziomu jakości życia społeczności lokalnych. Powinno temu towarzyszyć tworzenie sieci współpracy w zakresie innowacji, pomiędzy sektorem badawczo – rozwojowym, przedsiębiorstwami i jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie budowania struktur wspierających sieć współpracy, organizowania różnorodnych form współdziałania oraz promowania dobrych praktyk.